

90 kr., v usnju 1 gld., v zlati obrezi 1 gld. 20 kr. — Ker so te Šmarnice namenjene, da bi jih rabili dušni pastirji takoj v letošnjem majniku, priporočamo to knjižico prav toplo. Vsebina je vseskozi pristrčna in zanimiva; pa tudi oblika je lepa in jezik večinoma čist. Veselili smo se, da smo našli tukaj prav isto pisavo, katere smo se poprijeli v tem listu. Bodi torej knjižica čitajočim Slovencem v dušni prid in pripomozi, da se verno časti sveta Devica!

### Hrvaška književnost.

**Crte i slike.** Ladislav Z. Ladanjski. Zagreb. Tiskom Dioničke Tiskarne. 1893. 8°. Str. 181. Ciena 70 nvč. — Mično, krasno risane so te črte in slike. Polne so življenja. Osebe, katere se nam v treh manjših in dveh daljših slikah stavijo pred oči, imajo res meso in kri; človeku se zdi, da jih vidi, sliši, govori ž njimi. In bodi, da je slikana priroda kakor v „zimski dan“, in prizori iz nje: to ti je vse tako živo, tako resnično, kakor da je opazuješ sam. Najbolje mi je prijala: „Ružičin snubok“. Ne moreš, rekel bi, ločiti se od posameznih slik, in prebereš jedenkrat in še jedenkrat. In ta zdravi humor, ti dovtipi: ne moreš, da ti ne privabijo na ustne smeha in ti oveselē srca. Škoda, da se v „Gradenić“-u vzbujajo nasprotna čustva. Pa že mora tudi to biti: saj se na svetu vedno menjavata žalost in veselje. Toda krščansko pač ni risana ta slika. Kratka vsebina je ta: Marko Gradenić, lep, plemenit človek — je bil nekaka uganka znancem. Vse ga je moralo hvaliti in spoštovati, ali vsak je v njegovi družbi čutil nekaj čuden vtisek, kakor strah zaradi negotove stvari. Mlad telesno — bil je dušno in s srcem star. Pripovedovalo se je, da na njegovi družini je neka nesrečna usoda, ki jo preganja. V tistem času pride v Zagreb v gledišče primadona Bianca Giutti. S petjem očara vse. Marko Gradenić občuti nekaj, česar do sedaj še ni čutil nikoli. Za malo časa so govorili, da se je Gradenić oženil s pevko Bianco. Živita srečno v ljubezni (to srečo lepo popisuje pisatelj) in vrhunec sreče dosežeta, ko se jima porodi prvo dete, krasen deček. Sedaj živita le zanj. Člen kraljeve hiše obišče Zagreb. Priredē se mu veselice, tudi v gledišču slavnostna predstava. V trenutku, ko naj bi nastopila prva pevka, oboli: kako bi rešili čast pred visokim gostom? Bianca in soprog sta tudi v gledišču. Naprosijo njo, naj pomaga v tej zadregi. Brani se, ker že dolgo ni pela, a soprog sam jo poprosi, naj poje. Izvratno izvrši nalogo. A odslej ni več mirna. Hrepenenje po slavi jo prevzame. Dolgo se premaguje. Naposled napiše list soprogu, v katerem prosi, naj ji odpusti: ne more drugače — neka silna, neznana moč jo vleče na oder. — Zapusti ljubljeneža moža in otroka. Marko Gradenić čuti neizmerno bol — otrok ga utolaži. Le zanj živi. Na vrtu napravi

gomilo ter jo kaže detetu in mladeniču pozneje kot grob materin, po kateri Rikard večkrat poprašuje. Dá ga učiti doma, izkušnje izdeluje izvrstno, tako tudi zrelostni izpit. Odloči se, da se uči prava. Tudi tu uspeva izvrstno. O počitnicah ga oče uči gospodarstva, za vse je sprejemljiv. Nekega večera pride Rikard ves bled domov. V družbi s prijatelji, ko je hotel napivati spominu matere svoje, posegne vmes grof Adamić, češ, da je „pobegla komedijantinja“. Oče povē, kako je bilo z materjo njegovo. „Le kri more oprati to razžaljenje in čast materino.“ Dvoboj! Gradenić je silen in divji — tisto bogokletstvo je pač grozno na str. 147., da se ga sam preplaši. Nazadnje se udá, kakor je „Božja volja“ — on bo rešil v dvoboju sina. — A ne! Krogla ga zadene v srce. Čast materina je rešena! Oče vidi mrtvega — zruši se poleg njega, prekolne solnce, prekolne dan, prekolne vse. . . . Leta hitē naprej. Gradenić se ne zmeni ni za gospodarstvo ni za svet. Propada — vse, in on sam tudi. Stara se, moči ga zapuščajo. Nekega dne se mu vzbudē spomini na prošlost, čudna sila ga prešine, zahteva sekiro in ž njo udari ob steno, ki se zruši in ga pokrije. „Dušo trpina je smrt prebudila na večni, blaženi mir.“ Bianca zvē po sodišču novico o smrti obeh, in da podeduje vso zapuščino. Spoznala je svojo napako, svet ji ni dal, česar je iskala, njena zvezda že temni; a še jedenkrat mora zasijati Bianca Giutti, potem hoče iti s tega sveta na drugi, „kjer se odpuščajo grehi“. — Tisti večer je pevala Julija krasno, kakor nikdar. Ko Romeo vstane — ne gane se več Julija. Pela je svoj labudji spev! — Tako se res v krasnem jeziku pripoveduje o „neizprosni osodi“, odobruje dvoboj in opravičuje samomor. Škoda lepega jezika, — krasnega zloga za tako slabo vsebino! — Poslednja slika „Borovićevo Silvestrovo“ te zopet utolaži in ne moreš si kaj, da bi se ne smejal, a ob enem pomiloval „ubogega Borovića, ki je pozabil, kdo ga je povabil k sebi na Silvestrovo, in zato sam preživel prav „nevoljen“ večer. M. B.

**Lijepa naša domovina.** Zemljopisne slike. Piše Dragotin Hirc. Velika osmerka. I. sv. str. 140, II. sv. str. 101. — Med knjigami za mladino, katere izdaje hrv. pedagoški književni zbor, je to devet in dvajseta knjiga, katere prvi zvezek je izšel l. 1891., a drugi nedavno. Znani potopisni pisatelj, kateri je v velikem ilustrovanem delu: „Slike iz hrv. Primorja“, katero je „Dom in Svet“ že omenjal, opisal naobraženemu svetu lepo hrvaško Primorje, podaje tu mladini celotno sliko hrvaške domovine. V kratkih sestavkih (največ po dve ali tri strani) opisuje nam skoro celo Hrvaško, Slavonijo in Dalmacijo. Sedaj te vodi na sinje morje, sedaj v slavonske ravnine, sedaj v kršno Liko in Krbavo, sedaj v romantično Zagorje. Sedaj opisuje stare gradove, sedaj prijazno dolinico, sedaj močvirnato ravan, sedaj zanimivo življenje na morju. Najbolj